

Solidarność

BULETYN OKOLICZNOŚCIOWY KOMISJI ZAKŁADOWEJ FABRYKI BRONI ŁUCZNIK - RADOM

*„Jeśli ja Panie zapomnę o nich,
Ty Panie zapomnij o mnie”*

Opracowania dokonano z okazji 25 rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w radomskim ŁUCZNIKU. We fragmentach przedstawiamy dzieje Związku w zakładzie i ludzi, którzy pełnili wobec niego służbę w strukturach zakładowych, regionalnych i krajowych. Dedykowane jest wszystkim, którzy mieli odwagę i przyczynili się do powstania naszego Związku, pracowali dla Niego, swą niezłomną postawą przełamali barierę strachu i walczyli o Jego przetrwanie zwłaszcza w trudnych latach stanu wojennego, ponosili bardzo wiele wyrzeczeń, ryzykowali utratę pracy, doznali uszczerbku na zdrowiu, oddali życie za „Solidarność”. To ich walka zrealizowała nasze marzenia o wolnej Polsce.

Pokojowa rewolucja „Solidarność”, która rozpoczęła się w Stoczni Gdańskiej, była podziwiana przez cały świat. Stała się źródłem dumy i poczucia godności niemal wszystkich Polaków, bowiem cele „Solidarność” dotyczyły istotnych praw człowieka i obywatela, godności ludzkiej, nadrzędnych spraw społeczeństwa i narodu oraz podstawowych aspiracji świata pracy. Była kontynuacją zbiorowej walki robotników z 1956, 1970 i 1976 roku o naprawę Rzeczypospolitej. Dzięki zaangażowaniu milionów członków, nasz Związek zmienił bieg historii Polski, Europy i świata. „Solidarność” była od początku związkiem zawodowym ale też jedyną organizacją w pełni niezależną od władzy komunistycznej. Skupiała wszystkie wolnościowe dążenia i aspiracje Polaków. Ruch był tak wielki, że władza musiała się przed nią ugiąć. Jej ducha nie zgasił nawet stan wojenny. „Solidarność” znosiła prześladowania, dawała nadzieję, wywalczyła wolność dla narodu polskiego.

Przywołujemy tamte wydarzenia w poczuciu odpowiedzialności za świadomość narodową kolejnego pokolenia Polaków bo naród, który nie będzie znał swojej historii zniknie z mapy świata. Jeśli nawet dzisiaj, nasza Ojczyzna nie jest taką, jaką sobie wymarzyliśmy, że zawiodą nas kolejne elity polityczne, to na pewno żyjemy w lepszym, demokratycznym i praworządnym państwie. Polska została członkiem najważniejszych struktur w świecie: NATO i Unii Europejskiej. Stopniowo społeczeństwo odczuwać będzie korzyści, również materialne, z przynależności do tych struktur. Dzięki Opatrzności Bożej dzisiaj możemy spłacić dług wobec bohaterów pokojowej rewolucji „Solidarność”.

Dzisiejsza „Solidarność”, wbrew wielu opiniom, nie jest eksponatem muzealnym. Jej czas się nie skończył i z nią również należy wiązać przyszłość naszej Ojczyzny, losy milionów ludzi pracy, emerytów, ich godność, bezpieczeństwo socjalne i prawne. Po 25 latach część postulatów sierpniowych jest ciągle aktualna, choćby obniżenie wieku emerytalnego czy poprawa warunków funkcjonowania służby zdrowia. Kiedy w kraju tak często łamane są podstawowe prawa pracownicze, dochodzi do wycisku pracowników, nie może zabraknąć „Solidarność”. Pamiętać musimy nie tylko o sobie ale także i o obowiązku myślenia o innych. Musimy na co dzień realizować nauki Jana Pawła Wielkiego, iż solidarność to znaczy nosić brzemiona drugiego. Dzisiaj głosimy: nie ma nowej Polski bez solidarność – tej przez duże i małe „S”, nie ma godności bez „Solidarność”. Być solidarnym to znaczy stawiać sobie wysokie wymagania również moralne, i im sprostać. Z nadzieją podejmiemy nowe wyzwania. Działając odważnie i rozważnie, pamiętając o sile jedności zwyciężymy, tak jak ludzie Sierpnia'80. Powstanie NSZZ „Solidarność” jest okazją do wspomnień ale przede wszystkim powinno stać się podstawą do budowy publicznego ładu etycznego.

Przewodniczący
Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”
Fabryki Broni „ŁUCZNIK” - Radom
Zbigniew Cebula

St. Małecki

M. Dujka

J. Beresiński

W. Biegaj

St. Gos

Zb. Melich

B. Farbiszewski

Komitet Założycielski
Niewielkich Samorządnych
Związków Zawodowych przy
ZM PREDOM - ŁUCZNIK

Radom 8.10.1980 r.

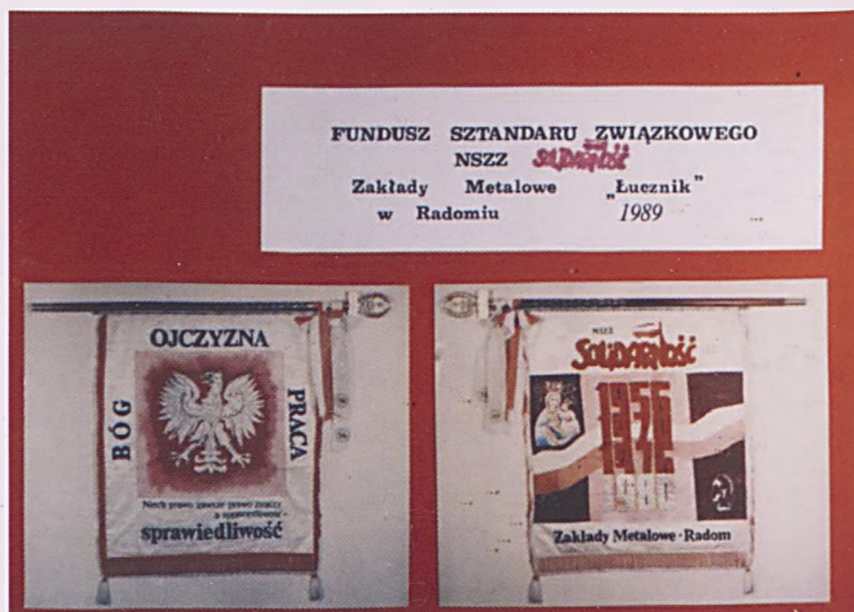
Ob. Dyrektor
ZM Predom - Łucznik
in. Gen. Waltera
w Radomiu

Informujemy, że z dniem 8.10.1980 roku na terenie Zakładu utworzony został Komitet Niewielkich Samorządnych Związków Zawodowych oparty na Statucie Związku Zawodowego "Solidarność" - Sądach, działając w oparciu o art. 1 art. Konwencji Nr.87 Międzynarodowej Organizacji Pracy Du.U. z 1949 r. poz. 125
- art. 84 Konstytucji PRL
- porozumienia Gdańskiego
W związku z powyższym prosimy o równoprawne traktowanie naszego Związku z innymi Organizacjami działającymi na terenie naszego Zakładu.

Komitet Założycielski
Młodecki Stanisław
Melich Zbigniew
Gos Stanisław
Farbiszewski Błażej
Beresiński Jerzy
Dujka Marian
Walczak Stanisław
Król Witold
Czarnecki Ireneusz
Kołodziejcki Wiktor

Minister przemysłu R. Jędrzejko
N-ros. tel. 83 29-85

Pismo informujące dyrekcję ZM „Łucznik” o powstaniu Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność”

Cegielnia na fundusz wykonania drugiego sztandaru Komisji Zakładowej

Jan Paweł II odbiera od Stanisława Małeckiego dar od pracowników ZM „Łucznik”

KOMENDANT WOJEWÓDZKI
MIAŁO: CENY WŁASNE
w Gdańsku

CB 01833 *

DECYZJA NR 538
o internowaniu

Usnąć, za parostawianiu na wolności cywilnej
nazwisko i imię KRÓL WITOLD
imięna rodziców Antoni i Maria mł. Błoniak
data i miejsce urodzenia 30.04.1938 r. Warszawa
awoid (stajęki) i miejsce pracy
miejsce zamieszkania Radom ul. Śmiechowska 2 m 30
zagroziłoby bezpieczeństwu Państwa i porządkowi publicznemu przez to, że
podejmuje działalność o skutkach szkodliwych życie społeczne
stwa woj. zedonackiego
na zasadzie art. 52 dekretu z dnia 13.XII.1981 r. o ochronie bezpieczeństwa
Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego

postanawia się:
1. Internować ob. KRÓL WITOLD
i umieścić go w uwięzi odosobnienia w EK Strzebielisku
2. wykonanie decyzji skier. Grupie Błoniowej KEMO w Gdańsku

placow. okręgowy KOMENDANT WOJEWÓDZKI MO
Gdańsk dnia 12.XII.1981 r.

Decyzja o internowaniu Witolda Króla członka Komisji Krajowej, wiceprzewodniczącego Komisji Zakładowej ZM „Łucznik”

W. Król I. Czarnecki St. Walczak A. Sobieraj St. Górski M. Jemiołowska

POWSTANIE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” W ZAKŁADACH METALOWYCH

16 października 1978 roku był dla Polaków dniem największej radości w powojennym życiu. Kardynał Karol Wojtyła został wybrany Papieżem. Jego pielgrzymka do Ojczyzny w czerwcu 1979 roku, przyczyniła się do powstania masowych, demokratycznych i pokojowych struktur ruchu, którego uosobieniem stała się wkrótce „Solidarność”. Dzięki Jego obecności Polacy zyskali poczucie dumy i siły, również liczebnej. Utwierdzili się w religijnej i narodowej tożsamości. To Jan Paweł II pokazał nam, że jesteśmy wielkim narodem i nie ma powodu abyśmy nadal musieli uginać kolana.

W rok po pierwszej pielgrzymce Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny, plon przynosić zaczęło rzucone przez Niego ziarno. Ludzie, zwłaszcza robotnicy, przestali się lękać totalitarnej władzy. W dniu 8 lipca 1980 roku zastrajkowała załoga WSK Świdnik. Po kilku dniach strajki ogarnęło 150 zakładów pracy w lubelskim. Strajki zakończono 25 lipca. Od połowy sierpnia niemal zamaryły wszystkie przemysłowe i usługowe zakłady pracy wybrzeża gdańskiego i szczecińskiego. Pod koniec sierpnia stały już śląskie kopalnie i huty. Robotnicy wspierani przez intelektualistów zorganizowali zwycięskie strajki. 30 sierpnia w Szczecinie, 31 sierpnia w Gdańsku, 3 września w Jastrzębiu, Międzyzakładowe Komitety Strajkowe zawarły porozumienia z władzami PRL.

Rządzący krajem od zakończenia II wojny światowej komuniści zmuszeni zostali przez robotników, w których imieniu ponoć rządzą, zgodzić się na wiele ustępstw a przede wszystkim na powstanie niezależnych samorządnych związków zawodowych. Jednak już w grudniu 1981 r. władza komunistyczna pokazała swoje prawdziwe oblicze. Wcześniej bo jesienią 1980 r. w każdej komendzie wojewódzkiej milicji funkcjonować zaczęły specjalne komórki i zespoły operacyjne Służby Bezpieczeństwa, w gestii których była wyłącznie inwigilacja „Solidarności”. Powstawać zaczęły listy osób najbardziej oddanych sprawie przewidzianych do izolacji bądź eliminacji z władz Związku, innych do zhańbienia lub współpracy. Niemal wobec wszystkich najważniejszych komórek związkowych zastosowano środki techniki operacyjnej – podsłuch i agenturę.

We wrześniu 1980 roku przez Polskę przeszła ponowna fala mniejszych regionalnych strajków. W tym okresie Zakłady Metalowe PREDOM - ŁUCZNIK im. gen. „Waltera” tworzyły zakład centralny przy ul. 1905 Roku i 4 zakłady filialne: Zakład Maszyn do Szycia oraz Zakład Maszyn do Pisania w Gołębiowie, Zakład Produkcji Części w Zwoleniu i Zakład Sprzętu Grzejnego tzw. „blaszanka” przy ul. 1905 Roku. Razem zatrudniały 11.700 pracowników, ale zastrajkowały tylko wydziały zaplecza technicznego: Narzędziownia i Remontowy w których pracowało ok.1,5 tysiąca pracowników. To oni upomnieli się o prawa i godność wszystkich robotników. Przedłożono 17 postulatów kierowanych do władz rządowych i 17 postulatów do dyrekcji przedsiębiorstwa. W nocy 26 września strajkujący i dyrekcja reprezentowana przez zastępcę dyr. ds. produkcji inż. Czesława Nowakowskiego podpisali porozumienie, które m.in. zapewniało wszystkim zatrudnionym w firmie podwyżkę zwaną „wałęśówką” i regulowało „drobne” wydziałowe i zakładowe postulaty dot. poprawy stanu BHP, zmiany kadry kierowniczej i nadzoru mistrzowskiego. Podobnie było w wielu zakładach pracy. Władze komunistyczne nie mogły i nie chciały, pomne lat 1970 i 1976 zdusić strajków siłą, więc szybko spełniano żądania płacowe strajkujących. Gospodarka państwa jeszcze bardziej została rozregulowana.

We wrześniu w przedsiębiorstwie stopniowo rozszerzało się grono osób zdecydowanych na założenie nowego związku zawodowego. Od podstaw rodziły się nowe demokratyczne struktury. Na drogę działalności związkowej wchodził ludźmi, którzy do tej pory nie mieli w tym żadnego doświadczenia. W dniu 8 października 1980 r. grupa założycielska złożyła ówczesnemu dyrektorowi inż. Marianowi Błoniowskiemu, oficjalne pismo informujące o powstaniu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Grupą kierował Stanisław Małecki - ślusarz z wydziału M-1, a współtworzyli ją: Beresiński Jerzy, Dujka Marek, Gos Stanisław, Farbiszewski Błażej, Melich Zbigniew, Czarnecki Ireneusz, Król Witold, Walczak Stanisław i Kołodziejcki Wiktor.

11 października dokonano wyborów Zarządu Tymczasowego Komitetu Założycielskiego. Przewodniczącym wybrano Stanisława Walczaka z wydziału P-3, jego zastępcami zostali Stanisław Małecki z wydziału remontowego, Andrzej Sobieraj z Zakładu Sprzętu Grzejnego i Ryszard Staszowski z Zakładu Maszyn do Pisania. Dzięki zaangażowaniu pozostałych osób m.in. inż. Stanisława Górskiego, Małgorzaty Jemiołowskiej, Ireneusza Czarneckiego, Marka Gawlika, Waldemara Jarockiego, inż. Jerzego Wdowiaka z dnia na dzień rosły szeregi nowego Związku. Po 10 dniach funkcjonowania, do „Solidarności” zapisało się 65% załogi! I tak z 330 pracowników wydziału remontowego (M-1) 287 zadeklarowało swą przynależność do „Solidarności”, w wydziale produkcji narzędzi (N-1) z 255 – 245,

go protestu w Czerwcu '76 roku tj. Janusza Prokopiaka – I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR, Romana Maćkowskiego – wojewodę radomskiego, Mariana Mozgawę – komendanta wojewódzkiego MO; ujawnienia i wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do osób odpowiedzialnych za organizację „ścieżek zdrowia” oraz pracowników wymiaru sprawiedliwości (prokuratorów i sędziów) winnych łamania podstawowych zasad praworządności w czasie procesów organizowanych uczestnikom protestu; wszczęcia śledztw w sprawie śmierci księdza Romana Kotlarza i Jana Brożyny.

II. Wygzekwowania od rządu PRL dla województwa radomskiego rekompensaty ekonomicznej w formie zwiększenia nakładów finansowych na budownictwo mieszkaniowe, socjalne i komunalne w związku z podjętymi po Czerwcu '76 represjami gospodarczymi wobec naszego regionu.

III. Upamiętnienia wydarzeń Czerwca '76 roku w Radomiu, pomnikiem zlokalizowanym w miejscu głównych zająć tj. przy ul. 1-go Maja.

IV. Bezwłocznego przejścia wznoszonych obiektów Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej przy ulicy Dalekiej na cele społeczne oraz uzyskania zapewnień przekazywania niezbędnych środków finansowych na ukończenie obiektu zgodnie z nowym przeznaczeniem.

Regionalne władze związkowe wydawały codziennie biuletyn informacyjny „Z dnia na dzień” oraz miesięcznik „Biuletyn Informacyjny”, w którym zapoznawano społeczeństwo z aktualną sytuacją społeczną i gospodarczą oraz swoimi działaniami a zwłaszcza przebiegiem rozmów z komisją rządową. Po przerwanych rozmowach, Zakładowa Komisja Robotnicza w połowie sierpnia 1981 roku wystosowała do rządu protest w którym obarczyła członków komisji rządowej celową grą na zwłokę i prowokowanie robotników do protestów. Zagrożono, że jeśli do 28 sierpnia komisja nie podejmie rozmów, w zakładzie ogłoszony zostanie strajk okupacyjny. Rozmowy podjęto ale strona rządowa kierowana przez prof. Rybickiego celowo przedłużała rozmowy, zwlekała z podejmowaniem jakichkolwiek decyzji i większość z postulatów nie została zrealizowana.

ZJAZDY KRAJOWE ZWIĄZKU

Delegatami na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”, który od 5 do 10 września i od 26 września do 7 października 1981 r. obradował w gdańskiej „Oliwii” było 11 przedstawicieli Ziemi Radomskiej w tym trzech z ŁUCZNIKA: **Jerzy Wdowiak z Zakładu Maszyn do Pisania w Gołębiowie, Witold Król z zakładu centralnego, Andrzej Sobieraj z Zakładu Sprzętu Grzejnego** oraz m.in. Jan Rejczak, Bronisław Kawęcki i **Jacek Jerz**.

W trakcie obrad historycznego Zjazdu, legendarny przywódca sierpniowego strajku w Stoczni Gdańskiej - Lech Wałęsa został wybrany przewodniczącym Związku a w skład Komisji Krajowej wybrano „z klucza” przewodniczącego MKR Andrzeja Sobieraja i Witolda Króla w drugiej turze głosowania, z listy ogólnej. W.Król wcześniej wygrał prawyborczy zorganizowane wśród radomskich delegatów. Zjazd Krajowy wystosował pismo do Ludzi Pracy Europy Wschodniej wyrażając w nim poparcie dla walki o niezależne związki zawodowe. Zjazd przyjął kilkadziesiąt uchwał i stanowisk nakreślających program działania dla wszystkich struktur Związku. NSZZ „Solidarność” w tym czasie zrzeszało blisko 9,5 miliona członków i stanowił najpotężniejszy ruch społeczny w Polsce. Siłą Związku była też struktura regionalna, która umacniała jego pozycję wobec władz lokalnych.

Drugi Zjazd Krajowy odbył się w kwietniu 1990 roku a delegatem z ŁUCZNIKA byli **Jerzy Wdowiak i Waldemar Baranowski**. W okresie od 1992 do 1998 roku delegatem na IV, V, VI, VII, VIII, IX Krajowe Zjazdy NSZZ „Solidarność” był **Zbigniew Cebula**, który na zjeździe w Mielcu, w imieniu regionalnej „Solidarności” złożył wniosek o odwołaniu się w Preambule Statutu do działania na gruncie etyki chrześcijańskiej i społecznej nauki kościoła. **Andrzej Piszczyk** był delegatem w latach 1995 - 1998.

Od 1992 roku „Solidarność” oprócz działań typowo związkowych podjęła dzieło przygotowania narzędzi prawnych do prowadzenia dialogu społecznego, zwierania układów zbiorowych pracy, negocjowania gwarancji socjalnych w trakcie restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstw, minimalizacji kosztów pracowniczych w trakcie przemian w gospodarce i reform ustrojowych.

BUDOWA POMNIKA

Zgodnie z Uchwałą I WZD powołano społeczny komitet budowy Pomnika ku czci 15. pracowników Fabryki Broni pomordowanych w 1942 roku przez niemieckich okupantów, za dostarczanie broni żołnierzom Związku Walki Zbrojnej. Przewodniczącym komitetu został inż. **Stanisław Michalak**. Pomnik zlokalizowano w miejscu mordu robotników Fabryki Broni, gdzie po zakończeniu wojny stanął krzyż upamiętniający tamte wydarzenia, który komuniści usunęli. Zbudowali w tym miejscu basenik z fontanną. Pomnik w dużym stopniu w czynie społecznym wykonali pracownicy zakładu. Środki na jego budowę pochodziły z rozproszonych przez związek, wśród załogi cegiełek o nominałach 20 i 50 zł. Projekt konstrukcyjny pomnika wykonał inż. **Paduszyński** z Krakowa. W dniu 6 maja 1981 r. odbyła się uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego po budowany pomnik. Uroczystość odsłonięcia pomnika odbyła się w 39 rocznicę mordu na pracownikach Fabryki Broni – 16 października 1981 r. Uroczystą mszę świętą celebrował **ks. kanonik Stanisław Sikorski** z udziałem księży **Adama Staniosa i Stanisława Drąga**. Okolicznościowe przemówienie wygłosił **ks. kanonik Stanisław Sikorski**. W imieniu związku i pracowników przemawiał v-ce przewodniczący **Stanisław Walczak**. W uroczystości udział wzięli: rodziny pomordowanych pracowników, zaproszeni goście, dyrekcja zakładu, pracownicy oraz rzesze mieszkańców Radomia. W trakcie tych uroczystości dokonano poświęcenia krzyży, które masowo przynieśli ze sobą pracownicy, a które później zawieszono na ścianach swoich wydziałów i pomieszczeń.

Każdego roku, w dniu 16 października w czasie przerwy śniadaniowej przed pomnikiem gromadzą się związkowcy, by złożyć hołd i odmówić modlitwę za zamordowanych pracowników Fabryki Broni i wszystkich, którzy zginęli w walce o wolną Polskę.

SZTANDAR

W jedenastym miesiącu działalności 30 września 1981 r. Zakładowa Komisja Robotnicza otrzymała sztandar ufundowany przez załogę Zakładów Metalowych. Środki na wykonanie sztandaru pochodziły ze sprzedaży cegiełek o nominałach 20 i 50 zł. Gwoździe na drzewce wykupywały Komisje Wydziałowe za środki pochodzące z dobrowolnych składek członków Związku. Sztandar wyhaftowała siostra Władysława Kłos ze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Warszawie. Nad pracami czuwał Komitet Fundacji Sztandaru, któremu przewodniczył **Stanisław Walczak**. Uroczystość przekazania Sztandaru ZKR odbyła się 30 września 1981 r. na terenie zakładu. Uczestniczyli w niej **ks. bp Adam Odzimek i ks. kanonik Stanisław Sikorski** oraz kilka tysięcy związkowców. Sztandar w imieniu Związku z rąk zastępcy dyrektora ds. handlowych Zacharskiego odebrał członek ZKR **Mieczysław Staniewski** z wydz. DKJ-1.

Uroczystość poświęcenia Sztandaru odbyła się w dniu 3 października 1981 r. w kościele p/w Św. Kazimierza w Radomiu z udziałem ks. biskupa Edwarda Materskiego i kardynała Franciszka Macharskiego. Pierwszy poczet sztandarowy stanowili chorąży **Andrzej Godek** z zakładu centralnego i asysta: **Edward Mazurkiewicz i Jan Stępień** z zakładów filialnych w Gołębiowie.

W przeddzień wprowadzenia stanu wojennego poczet sztandarowy w obsadzie pracowników wydziału N-2: **Andrzej Grzeszczyk** – chorąży, **Stanisław Zieliński i Kazimierz Kaszewski** – asysta, uczestniczyli w uroczystościach związkowych w Bielawie k. Dzierżoniowa. Ukryty sztandar przetransportowano do zakładu 14 grudnia 1981 r. Przez cały okres stanu wojennego sztandar znajdował się w ukryciu w wielu miejscach, także poza miastem. Służba Bezpieczeństwa robiła wszystko by go przechwycić, odebrać i zniszczyć nam symbole. Pomimo wielu rewizji, przesłuchań, inwigilacji był nieosiągalny dla naszych prześladowców. Dzięki temu nabrał on dodatkowej symboliki. Był symbolem wierności ideałom i symbolem jedności. Jego fotografia była jedną z cegiełek, które rozprawdzano by uzyskać środki finansowe dla rodzin osób uwięzionych.

W 1986 roku ukryto sztandar w klasztorze na Jasnej Górze, wierząc, że doczeka on lepszych czasów. Decyzją II WZD Sztandar złożono 16 września 1990 roku jako votum dziękczynne na Jasnej Górze, gdzie wystawiony jest na widok publiczny w sali muzealnej razem z innymi sztandarami z całej Polski

OGÓLNOPOLSKI STRAJK OSTRZEGAWCZY

NSZZ „S” prowadził normalną statutową działalność związkową. Pomimo pogarszającej się sytuacji gospodarczej kraju, ogromnymi trudnościami z zaopatrzeniem nawet w podstawowe artykuły żywnościowe, rosąca fala protestów, zakład funkcjonował normalnie. Dopiero po wydarzeniach bydgoskich w dniu 19 marca, gdzie na sesji rady miejskiej milicja pobiła działaczy Związku m.in. Jana Rulewskiego zgodnie z uchwałą Krajowej Komisji Porozumiewawczej w całym kraju, również w naszym przedsiębiorstwie, przeprowadzono w dniu 27 marca 1981 r., jedyny w tym okresie 4. godzinny strajk ostrzegawczy. Na ten czas do zakładu swą siedzibę przenieśli władze regionalne NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska. Komisja Zakładowa opracowała instrukcję strajkową dla pracowników firmy a na zalecenie Komisji Krajowej instrukcję zachowania się członków Związku na wypadek wprowadzenia stanu wyjątkowego.

STAN WOJENNY

W nocy z 12 na 13 grudnia Rada Państwa gwałcąc prawa obywateli zapisane w Konstytucji PRL, wprowadziła stan wojenny na obszarze całej Polski. Zawieszono działalność NSZZ „Solidarność” i wiele innych organizacji. Zamknięto większość gazet i czasopism. Wprowadzono godzinę policyjną i kontrolę rozmów telefonicznych. Zakłady Metalowe zostały zmilitaryzowane. W zakładzie zakwaterowano uzbrojone oddziały wojskowe i wzmocniono placówkę Urzędu Bezpieczeństwa. Nadzór nad zakładem sprawował Komisarz płk J.Pyzel. Rozpoczęto realizację, skrupulatnie przygotowywaną od marca, akcję zniszczenia „Solidarność”. 75 tys. żołnierzy LWP, 25 tys. funkcjonariuszy MO, ZOMO i SB rzucono przeciwko Związkowi. Rabowano i niszczone dobra, które były własnością „Solidarność”, przejmowano finanse związku. Zapelniali się przygotowane więzienne cele dla działaczy związkowych. Uwięziono 10 tys. działaczy Związku. **Andrzeja Sobieraja** i **Witolda Króla** aresztowano w Gdańsku i internowano przez 8 m-cy m.in. w Strzebielinku i Białogórze. W radomskim a później kieleckim więzieniu osadzono 113 działaczy. Byli wśród nich pracownicy z „Waltera”. Po przesłuchaniach zwolniono **Stanisława Górskiego**, **Waldemara Baranowskiego** i **Jerzego Wdowiaka**. Przez kilkanaście dni internowano **Stanisława Walczaka**, **Stanisława Małeckiego** i **Tadeusza Lipca**. Po ponad miesięcznym uwięzieniu zwolniono **Ryszarda Staszowskiego**. W dniu 9 kwietnia 1982 roku internowani przez 5 m-cy w więzieniu na Piaskach w Kielcach: **Waldemar Jarocki** i **Marek Gawlik** wyszli na wolność.

Od 14 grudnia rozpoczęto pacyfikacje ponad dwustu wielkich zakładów przemysłowych, gdzie trwały strajki solidarnościowe. Milicja i wojsko zdobywały zakłady przy użyciu broni palnej. Wśród protestujących były ofiary śmiertelne. W kopalni „Wujek” zastrzelono 9 górników. 28 grudnia zakończył się ostatni strajk w kopalni „Piast”.

Większość działaczy i związkowców ŁUCZNIKA dostosowała się do opracowanej instrukcji strajkowej, która została przygotowana przez Komisję Zakładową na wypadek wprowadzenia stanu wyjątkowego. 14 grudnia robotnicy nie podjęli pracy, później stosowali „strajk włoski”, przerywali pracę, zamiast znaczków związkowych nosili w klapach kombinezonów oporniki elektryczne. Natychmiast rozpoczęto działalność konspiracyjną, odręcznie, przez kalkę, pisano pierwsze odezwy, ulotki, biuletyny zawierające bieżące informacje z kraju i zakładu. 17 grudnia aresztowano **Zdzisława Michalskiego**, bez rozprawy i wyroku więziono go do 23 lipca 1982 r. Już w styczniu 1982 r. rozprowadzono cegiełkę z serduszkami dla wsparcia rodzin internowanych działaczy z ŁUCZNIKA. Urząd Bezpieczeństwa, kadra kierownicza i partyjni aktywiści podjęli działania mające na celu odstraszyć i odizolować działaczy związkowych od reszty załogi. Komunistyczna propaganda miała na celu skompromitować liderów podziemia. Aby utrudnić kontakt i działalność wprowadzono m.in. zakaz poruszania się pomiędzy wydziałami. Działaczy nękanymi rewizjami w domach i w pracy, zatrzymywano na milicji na 48 godzin, karano grzywnami i kolegiami, przenoszono na inne wydziały, zazwyczaj do gorszej pracy. Dyrekcja poprzez swoją kadra kierowniczą nakazała tworzenie tzw. Komisji socjalnych w miejscach Komisji Wydziałowych „Solidarność”. Ich zadaniem było prowadzenie działalności socjalnej i przygotowywanie nowych struktur związkowych. Kiedy powstały, pracowników zakładu nakłaniano do zapisywania się do rządowego związku zawodowego - OPZZ.

Więzienie, pokazowe procesy, zwolnienia z pracy z „wilczym biletem” miały zastraszyć działaczy „Solidarność”. Efekt był odmienny, każdego roku powstawały nowe podziemne struktury Związku. Wspierano finansowo rodziny więzionych działaczy. Wydawano Biuletyn Informacyjny „Solidarni”, ulotki i odezwy, rozprowadzano „bibułę” z kraju m.in. „Tygodnik Mazowsze”, „Głos Wolnego Robotnika”, „CDN”, „Wolny Robotnik”, bito medale okolicznościowe, rozprowadzano „cegiełki” i wydawnictwa drugiego obiegu, przeprowadzano demonstracje pod ha-

słem NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI. Każdego 13 dnia miesiąca, w dniach rocznic patriotycznych i związkowych w czasie przerwy śniadaniowej związkowcy zbierali się na terenie zakładu pod pomnikiem, by odmówić modlitwę za tych co oddali największą ofiarę - życie za wolną Polskę. W kościele p/w Świętej Trójcy odbywały się msze święte w intencji Ojczyzny, które odprawiane są do chwili obecnej, a które zainicjował o. **Hubert Czuma** na prośbę działaczy podziemia.

Msze gromadziły tysiące radomian i były manifestem przeciwko panującej wówczas sytuacji. W czasie mszy znani artyści z całej Polski recytowali poezję i śpiewali patriotyczne pieśni. W kościołach działacze „Solidarność” mieli swój azyl, swoje miejsca do spotkań, do dyskusji i nauki, tam było wsparcie i pomoc. Wielką pomocną rolę odegrał ówczesny kapelan świata pracy ks. **Andrzej Szymański**.

Każdego roku w dniu 31 sierpnia – w rocznice podpisania porozumień gdańskich, związkowcy masowo bojkotowali komunikację miejską. 3 maja w Dniu Konstytucji i 25 czerwca w rocznicę protestu robotników składano wiązanki kwiatów pod gu ulic Żeromskiego i 1-Maja. dzień rocznic najczęściej Pod kamień-pomnik szli w ich wyposażone w armatki wodne jutrz wielu manifestantów roz-fii było przesłuchiwanym na sowano wobec nich dozór mistwa namierzyła działacza, na-inny kolega. W zapelnionych kową w marcu 1982 r. osadzo-1982 roku **Franciszka Kram-nych** naszych pracowników **Ewę Glinę** i **Mariana Sadow-aną** grupę „Solidarność” kolportażem ulotek. 28 sierp-działaczy **Ireneusza Czarnec-ku** miesiącach uwięzienia bez na wolność.

Za druk i rozprowadza-NSZZ „Solidarność” **WAL-wrzeźniu 1983 r. Edwarda Na-czyka**, **Tadeusza Woźniaka** i siącach wszyscy zostali wypusz-nej amnestii.

22 lipca 1983 r. władze komunistyczne zniosły stan wojenny. Jednak wiele quasi-prawnych rozwiązań ze stanu wojennego wpisano na stałe w system prawny PRL. Władze bezwzględnie zwalczały wszelkie przejawy obywatelskiego nieposłuszeństwa nie przebijając w środkach.

20 grudnia 1983 roku po powrocie do domu z przesłuchania na komendzie wojewódzkiej milicji odebrał sobie życie **Jan Kowalski** z wydz. P-6. Zostawił kartkę z napisem „byłem na komendzie, nikogo nie wydałem ale umierać muszę”.

W dziesiątą rocznicę radomskiego protestu robotniczego w zakładzie, w ukryciu przed kierownictwem, wykonano tablicę pamiątkową, którą umieszczono w jasnogórskim sanktuarium. Po śmierci ks. Jerzego Popiełuszki przy żoliborskim kościele powstała Służba Robotnicza, która trzymała warty przy grobie zamordowanego księdza. Z Zakładów Metalowych zaszczytną służbę pełnili: **Aleksander Kowalczyk**, **Jerzy Górka**, **Kazimierz Jankowski**, **Helena Święd**, **Jan Pisarski**, **Roger Stachurski**, **Tadeusz Woźniak**, **Henryk Łoboda**, **Edward Kowalczyk**, **Waldemar Szpilski**, **Jerzy Tarasiński**, **Sławomir Kania**, **Zbigniew Wydra**.

W 1988 r. przy drukowaniu ulotek aresztowano **Romana Marcinkiewicza**, którego ukarano bardzo wysoką grzywną, na pokrycie której wśród związkowców zorganizowano zbiórkę pieniędzy.

16 grudnia 1988 roku delegacja związkowców z ŁUCZNIKA i regionu radomskiego wzięła udział w uroczystościach 18. rocznicy tragedii gdańskiej w grudniu 1970 r.

Nie wszyscy działacze wytrzymali presję jaką na nich i ich rodziny wywierała „esbecja”. Część „miekkła” i przyznawała się do podziemnej działalności, inni wstępowali do rezimowych związków zawodowych, część działaczy m.in. **M.Gawlik** (Francja), **W.Jarocki** i **M.Urbańska** (Kanada), **A.Sobieraj** i **R.Staszowski** (Australia) nie widząc możliwości dalszej egzystencji opuścili kraj. Do wolnej Polski powrócił jedynie **A.Sobieraj**.

PROKURATURA REJONOWA
Genowefa Król
Kadłub
Data: 16.XI. 1983 r.
Sygn. akt: Da. 2961/83
ul. Komandorów 2 m 30

Słownie do art. 226 § 1 k.p.k. w związku z toczącym się postępowaniem (sędziowskim) przeciwko **Witoldowi Królowi** (podejrzany) o **nielegalność działalności w związku zwanym świętym "Solidarność"**.

U. o czyn przewidziany w art. 270§1k.k.i. 1980 został zasnuwany w słownku do wymienionego postanowienia z dnia 16.XI. 83 r. strukc. zapożyczony w postaci tymczasowego aresztowania.

Tymczasowo aresztowanie nastąpiło z uwagi na to, że – z powodu uszczelnienia obawy, iż podejrzany (s) będzie – podejrzany (s) zarzucono*) **wysoki stopień społecznej szkodliwości czynu**.

Wskazanie wymienionego podejrzanego (s) w: **Aresztowanie w Radomiu**

W przypadku potrzeby uzyskania jakichkolwiek danych informacji w sprawie tymczasowego aresztowania, należy kontaktować się z Prokuraturą Rejonową w Radomiu.

Radomiu
WICEPROKURATOR REJONOWY
mgr Mirosław Zajadł
(zawieszona i podpis)

*1 Naczelny Prokurator
PG-31 – Zarekadomienie osoby możliwej dla podejrzanej, zakładu pracy lub uczelni o tymczasowym aresztowaniu.
PG-31. 104 13-Sm/Ww/PWt/DA WZO Leg. 204 Uta-57, 20000 ad. A-1

Utajnioną Komisję Zakładową „Solidarności” tworzyli **Witold Król** jako przewodniczący a wspierali go w różnych okresach m.in. **Tadeusz Woźniak**, **Zbigniew Białek**, **Andrzej Grzeszczyk**, **Longin Matraszek**, **Aleksander Małecki**, **Franciszek Kramek**, **Edward Mordak**, **Waldemar Biegaj**, **Marek Siedlecki**. Komisja wydawała ulotki i odezwy oraz biuletyny zawierające aktualne informacje z zakładu, miasta, regionu i kraju. Prowadziła działalność statutową, zbierała składki, wypłacała świadczenia statutowe i zapomogi losowe. Dla osób potrzebujących opieki medycznej, rozprowadzono darmowe leki otrzymywane z zachodniej Europy i USA. **W.Król** przewodził też podziemnej Regionalnej Komisji Wykonawczej a od sierpnia 1988 do listopada 1989 roku Międzyzakładowej Komisji Regionalnej NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska. W dniu 14 października 1988 roku „Wolny Robotnik” ujawnił zakonspirowany skład władz regionalnych i zakładowych „Solidarności”. Radio Wolna Europa poinformowało o petycji pracowników-związkowców ŁUCZNIKA uchwalonej 31 sierpnia 1988 r. na wiecu przed pomnikiem pomordowanych pracowników Fabryki Broni, w której domagano się reaktywowania „Solidarności”, przywrócenia do pracy wszystkich zwolnionych za działalność związkową w okresie stanu wojennego, swobodnego zrzeszania się w organizacje, związki, stowarzyszenia. Kolejny wiec robotnicy zorganizowali 14 października 1988r. Wtedy też rozpoczął się kolejny etap działania związku. Ujawnienie nowych liderów MKR i KZ pozwoliło przede wszystkim koordynować działania, związkowcy wiedzieli do kogo zwracać się o pomoc prawną, materialną organizacyjną.

REAKTYWOWANIE ZWIĄZKU

Przez blisko 7 lat Związek prowadził działalność, ale w ograniczonym wymiarze. Lokalami związkowymi były kościelne salki katechetyczne. Normalna statutowa działalność stała się możliwa dopiero po obradach okrągłego stołu. „Solidarność” znów stała się legalna. Aby tak stać się mogło tysiące ludzi walczyło, niektórzy stracili nawet życie, poniesiono ogromne ofiary. Finał osiągnięto w sposób pokojowy kompromisem przy „okrągłym stole”. Możliwe stało się ponowne legalne organizowanie robotników i rolników w pluralistyczne związki zawodowe, studentów w stowarzyszenia i organizacje, obywateli w partie polityczne. Już 4 kwietnia 1989 r. odbyło się Walne Zebranie Delegatów Regionu Ziemia Radomska, na którym ujawniły się podziały mające swe korzenie z okresu działalności podziemnej. Dodatkowo część elit „Solidarności” podjęła koncepcje liberalne w gospodarce

narodowej. Dnia 17 kwietnia 1989 r. powołano komitet Obywatelski Ziemi Radomskiej, na którego czele stanął **Stanisław Górski**. Pamiętnego 4 czerwca 1989 roku odbyły się kontraktowe wybory do parlamentu. W Radomiu niestety, doszło jednak do drugiej tury wyborów, gdyż działacze Komitetu Obywatelskiego i „Solidarności” byli mocno podzieleni. Jedni popierali Jana Józefa Lipskiego inni Jana Pająka. Generalnie wybory przyniosły bezapelacyjny sukces Komitetowi Obywatelskiemu „Solidarność” ale zwycięstwo to okupione zostało na trwałe rozłaniem w „Solidarność”. Z chwilą reaktywowania Związku władze regionalne kontynuowały wydawanie „Wolnego Robotnika” ale zaczęto również wydawać informator „Związek”, a w grudniu tego roku „Biuletyn Solidarność”.

W styczniu 1989 roku po odłączeniu się Zakładu Sprzętu Grzebnego ŁUCZNIK zatrudniał 9.117 pracowników. Ujawnione władze zakładowej „Solidarności” wystąpiły do dyrekcji o wyjaśnienie kilku spraw nurtujących pracowników m.in. przydział telewizorów kolorowych, nagród i indywidualnych podwyżek płac. W dniu 1 lutego na posiedzeniu Komisji Zakładowej ustalono wysokość składki związkowej na 300 zł miesięcznie i rozpoczęto oficjalne zapisy do Związku, dla tych co przestali płacić składki w okresie stanu wojennego. Niemal we wszystkich wydziałach przedsiębiorstwa reaktywowano struktury związkowe. Do Związku przystąpiło tylko 35% stanu osobowego przedsiębiorstwa bowiem części pracownikom zabrakło już wiary i siły, aby zaczynać wszystko od początku. Na przełomie lipca i sierpnia przeprowadzono wydziałowe zebrania wyborcze, by 2 września 1989 r. w Zakładowym Domu Kultury odbyła się pierwsza tura II Walnego Zebrania Delegatów, na którym wybrano legalne władze związku. Przewodniczącym Komisji Zakładowej wybrano **Stanisław Górski** (TK), a jego zastępcami: w zakładzie centralnym **Stanisław Walczak** (P-3), w zakładzie w Gołębiewie **Kazimierz Jakubowski** (F-1) i w zakładzie w Zwoleniu **Jerzy Maślank** (PA). Sekretarzem KZ został **Waldemar Baranowski** (N-2), a później **Andrzej Iwanowski** (TE). Skład Prezydium uzupełniali: **Jadwiga Chojnacka** (P-10), **Waldemar Szajewski** (TT), **Stanisław Małecki** (M-1), **Stanisław Słomka** (N-2), **Jerzy Wdowiak** (GE), **Jerzy Kowalczyk** (TE), **Ryszard Łuczyński** (N-1), **Marek Wiśniewski** (GT), **Cezary Figarski** (G-6), **Edward Balcerowski** (PA) i **Zbigniew Cebula** (DKJ-5). W Komisji Zakładowej działali ponadto: **Franciszek Kramek** (DKJ-3), **Artur Łepecki** (DKJ-2)

Lechosław Wąsik (TE), **Marek Kowalczyk** (E-1), **Andrzej Kolecki** (N-1), **Aleksander Małecki** (G), **Józef Szyderski** (P-3), **Tomasz Tomicki** (G-4), **Edward Mazurkiewicz** (GN), **Krzysztof Kowalski** (E-2), **Tadeusz Wach** (PA), **Grażyna Szczehowska** (PA), **Krzysztof Kowalski** (E-3), **Marek Miałkowski** (E-3), **Waldemar Biegaj** (M-1), **Zofia Goguła** (G-5). Druga tura II WZD poświęcona merytorycznym działaniom Komisji Zakładowej odbyła 10 lutego 1990 roku w Zakładowym Domu Kultury.

Jednym z pierwszych, zrealizowanych zadań Związku było przywrócenie do pracy w zakładzie, osób zwolnionych i represjonowanych przez władze komunistyczne w stanie wojennym. Podjęto działania zmierzające do odzyskania majątku utraconego w wyniku wprowadzenia stanu wojennego, doprowadzono do zmiany systemu wynagradzania oraz odsunięto sekretarzy PZPR i działaczy ZSMP od udziału w decyzjach dot. zakładu i spraw pracowniczych. Zorganizowano wybory do Rady Pracowniczej i doprowadzono do zmiany nazwy firmy na Zakłady Metalowe ŁUCZNIK (14.11.1990r.). Każdego dnia prowadzono sprawy interwencyjne dla członków Związku.

W trakcie kadencji 1991-1992 funkcję przewodniczącego KZ sprawował **Stanisław Górski**, zastępowali go **Tadeusz Wach** w filii w Zwoleniu, **Kazimierz Jakubowski** w zakładach w Gołębiewie i **Stanisław Walczak**, a po jego przejściu na emeryturę **Zbigniew Cebula** w zakładzie centralnym. W Prezydium Komisji Zakładowej zasiadali: **Andrzej Jastrzębski** (TT), **Marek Siedlecki** (P-17), **Marek Wiśniewski** (TT), **Tomasz Tomicki** (G-4), **Henryk Włodarczyk** (DKJ-10), **Józef Szyderski** (P-3) i **Stanisław Małecki** (M-1).

W kolejnej kadencji 1992-1995 Komisją Zakładową kierowali: **Stanisław Górski** jako przewodniczący, **Kazimierz Jakubowski**, **Tadeusz Wach** i **Józef Szyderski** jako zastępcy. Prezydium Komisji stanowili: **Marek Wiśniewski**, **Tomasz Tomicki**, **Andrzej Jastrzębski**, **Henryk Włodarczyk**, **Marek Siedlecki** i **Kazimierz Aderek**.

Przez kolejne dwie kadencje 1995 – 1998; 1998 - 2001, zakładową organizacją związkową kierował **Zbigniew Cebula**. Jako zastępcy wspierali go: **Tadeusz Wach** później **Bogusław Jaskulski** w zakładzie filialnym w Zwoleniu, **Kazimierz Jakubowski** a po jego przedwczesnej śmierci w grudniu 1996 r., **Marek Siedlecki** w Zakładzie Maszyn do Szycia w Gołębiewie oraz **Józef Szyderski**, a po jego odejściu na świadczenie przedemerytalne w 1999 r., **Andrzej Pacek** w zakładzie centralnym. W Prezydium działali: **Marek Wiśniewski** (GT), **Tomasz Tomicki** (G-4), **Tadeusz Kupidura** (N-6), **Andrzej Jastrzębski** (TT), **Henryk Włodarczyk** (DKJ), **Tomasz Jatzak** (M-1), **Wiesław Rychter** (G-6), **Jan Stępień** (G-4), **Jerzy Kępiński** (P-6), **Maria Kowalczyk** (G-6), **Ireneusz Rokiciński** (DKJ-2), **Dariusz Sobczak** (N-3).

Prace merytoryczną Komisji Zakładowej oraz gospodarkę finansami Związku nadzorowała Komisja Rewizyjna, której w okresie 1990 – 1995 przewodniczył **Jerzy Krzysztof Kaczkowski** (AZ), a w latach 1995 – 2000 inż. **Tadeusz Małysa** (MR). W pracach Komisji Rewizyjnej uczestniczyli również: **Roman Peregończuk**, **Roman Kowalski**, **Jerzy Niciński**, **Jerzy Beresiński**, **Ryszard Prawda**, **Marek Dujka**, **Józef Gajdziński**, **Marek Linowski**, **Lidia Kaczmarek**, **Jan Amanowicz**, **Marian Kaliściak**.

Od października 1980 do listopada 1999 roku w biurze Komisji Zakładowej pracowała **Janina Barbara Borzęcka**. **Maria Szwagierek** od 1980 roku do dnia dzisiejszego prowadzi księgowość Związku.

DZIAŁALNOŚĆ WE WŁADZACH REGIONALNYCH

Działacz zakładowej „S” **Waldemar Baranowski** w listopadzie 1989 r. na II WZDR ubiegał się o funkcję przewodniczącego Zarządu Regionu. Niestety pomimo dobrego programu nie uzyskał akceptacji delegatów. Został on jednak wybrany do Zarządu Regionu i do marca 1992 roku pełnił funkcję wiceprzewodniczącego regionalnej „Solidarności”. Przez ostatnie cztery miesiące pełnił obowiązki szefa regionu. W tej kadencji delegatami na WZDR byli **Waldemar Szajewski**, **Bronisław Kilian**, **Dariusz Szwagierek**, którzy w późniejszych okresach pełnili dyrekcyjne funkcje w zakładzie. Członkiem Regionalnej Komisji Rewizyjnej był **Kazimierz Aderek**.

W dniach 21 i 28 lutego 1992 roku obradujący na WZD delegaci z regionu radomskiego uznali zaangażowanie działaczy „Łuczniaka” i obdarzyli ich dużym zaufaniem wybierając do władz regionalnych związku: **Zbigniewa Cebulę** (N-4), **Andrzeja Jastrzębskiego** (TT), **Marka Siedleckiego** (P-17) i **Krzysztofa Kaczkowskiego** (AZ). Przez całą kadencję do 15 marca 1995 roku Zb.Cebula pełnił funkcję sekretarza Zarządu Regionu, a Krzysztof Kaczkowski przewodniczącego Regionalnej Komisji Rewizyjnej.

Następna kadencja 1995-1998 to również uznanie dla naszych działaczy. **Andrzej Piszczyk** (P-3) został wybrany v-ce przewodniczącym Zarządu Regionu, a w składzie Zarządu znaleźli się również **Marek Siedlecki** i **Krzysztof Kaczkowski**. Szefem Regionalnej Komisji Rewizyjnej wybrano **Zbigniewa Cebulę** a w pracy RKR wspomagali go jako zastępcy **Tadeusz Małysa** (MR) i **Maria Kowalczyk** (G-6).

W kadencji 1998-2002 **Andrzej Piszczyk** pełnił funkcję sekretarza a członkiem Zarządu był **Zbigniew Cebula** i **Marek Siedlecki**. **Maria Kowalczyk** z Zakładu Maszyn do Szycia kierowała pracami Regionalnej Komisji Rewizyjnej. Jej członkiem był również **Tadeusz Małysa**.

W obecnej kadencji **Zbigniew Cebula** kolejny, piąty raz wybrany został członkiem władz regionalnych. Od lipca br. zatrudniony w spółce został członek Zarządu Regionu **Dariusz Nielipiński**.

NOWY SZTANDAR

Komisja Zakładowa w 1990 roku otrzymała nowy sztandar, ufundowany przez związkowców, bliźniaczy z tym z 1981 roku. Środki finansowe na wykonanie Sztandaru pochodziły ze sprzedaży cegiełek o nominale 2.000 zł. Gwoździe na drzewce z dobrowolnych składek związkowców wykupywały Komisje Wydziałowe. Sztandar wykonała siostra **Władysława Kłos**, która haftowała pierwszy historyczny Sztandar ZKR. Aby oddać hołd i wyrazić uznanie bezimiennym bohaterom działającym w Związku w jego najtrudniejszych momentach na sztandarze wyhaftowano napis „złó dobrem zwyciężaj - 13.12.1981r.”.

Sztandar przekazał Komisji Zakładowej w dniu 21 kwietnia 1990 r. w imieniu Komitetu Fundacji Sztandaru jego przewodniczący **Stanisław Michalak**. Na tę okazję wypożyczono od o.o. Paulinów z Jasnej Góry pierwszy, historyczny Sztandar Zakładowej Komisji Robotniczej. Wtedy nastąpiło publiczne pożegnanie historycznego Sztandaru. Przemówienie okolicznościowe wygłosił **ks. bp Adam Odzimek**. Obecny był również **ks. infułat Stanisław Sikorski**. Uroczystość poświęcenia Sztandaru odbyła się w niedzielę 22 kwietnia 1990 r. w radomskiej katedrze z udziałem rzeszy związkowców. Sztandar Komisji Zakładowej poświęcił **ks. bp ordynariusz Edward Materski**. Poczest sztandarowy stanowili chorążycy **Aleksander Kowalczyk (M-1)**, asysta: **Józef Szyderski (P-3)** i **Edward Kowalewski (G-2)**. W okresie późniejszym chorążym był **Tadeusz Bogatek** a asystowali mu **Marek Linowski**, **Tadeusz Stepanowski**, **Jan Stepien**, **Henryk Włodarczyk**.

Po ogłoszeniu upadłości ZM „ŁUCZNIK” S.A. i przejściu przez Fabrykę Broni ŁUCZNIK - Radom zadań produkcyjnych zakładu, na sztandarze wyhaftowano przedwojenne logo Fabryki Broni i wbito dodatkowe „gwoździe”. Poczest Sztandarowy stanowią: **Andrzej Pacek**, **Grzegorz Gumiński**, **Jerzy Pasek**, **Zbigniew Karpiński** i **Krzysztof Król**.

BUDOWANIE DEMOKRACJI I SAMORZĄDNOŚCI

Z inicjatywy Komisji Zakładowej wybrano nową Radę Pracowniczą przedsiębiorstwa, która przeprowadziła konkurs na stanowiska dyrekcyjne w przedsiębiorstwie. Rada Pracownicza zmieniła nazwę firmy na Zakłady Metalowe ŁUCZNIK i nadzorowała procesy kierowania i produkcji przedsiębiorstwa.

Działacze ŁUCZNIKA byli założycielami Komitetu Obywatelskiego Ziemi Radomskiej. W wyborach samorządowych w Radomiu przewodniczący Komisji Zakładowej **Stanisław Górski (KO)** oraz były v-ce przewodniczący KZ **Witold Król (KIS)** uzyskali mandaty radnego, jednak Górski minimalnie przegrał wybory na Prezydenta Radomia.

W kampanii prezydenckiej 1990 roku, głębokie zaangażowanie wykazali działacze Łuczniaka a przewodniczący KZ **Stanisław Górski** był szefem zwycięskiego regionalnego Komitetu Wyborczego Lecha Wałęsy. Wspierali go **Waldemar Baranowski**, **Cezary Figarski** i **Danuta Pomerkańska**.

27 października 1991 roku odbyły się przyspieszone wybory parlamentarne. Na liście NSZZ „Solidarność” (ograniczonej na własne życzenie do 4 kandydatów) o mandat poselski z pierwszego miejsca nieskutecznie ubiegał się **Stanisław Górski**. Przewodniczący KZ otrzymał 5.181 głosów. Słaby wynik – kilkaset głosów, uzyskał członek zakładowej „Solidarności” **Franciszek Kramek**, który o mandat poselski ubiegał się z listy Porozumienia Centrum. Z listy Unii Demokratycznej o mandat senatora nieskutecznie ubiegał się **Witold Król**.

W przedterminowych wyborach parlamentarnych we wrześniu 1993 roku z list NSZZ „Solidarność” o mandat posła ubiegali się v-ce przewodniczący KZ **Kazimierz Jakubowski** uzyskując tylko 495 głosów i v-ce przewodniczący KZ **Tadeusz Wach** na którego oddało swój głos 249 osób. O mandat senatora zabiegał **Stanisław Górski** uzyskując 35.492 głosy, co było dobrym 4. wynikiem w województwie.

Na okoliczność drugich wyborów samorządowych w roku 1995, **Zbigniew Cebula** i **Andrzej Jastrzębski** realizując uchwałę Zarządu Regionu współtworzyli komitet wyborczy Radomska Centroprawica w skład, którego weszły oprócz „Solidarności” rozbite i skłócone ugrupowania prawicowe: ZCHN, ROP, PC oraz środowiska kombatanckie. Radnym tego ugrupowania, współrządzącego miastem, został wybrany, jedyny kandydat z zakładowej organizacji Związku – **Andrzej Jastrzębski (TT)**.

W 1996 roku **Andrzej Jastrzębski** i **Zbigniew Cebula** współorganizowali Radomskie Stowarzyszenie Uwłaszczeniowe. Jednak w ogólnopolskim referendum, nie wzięła udziału co najmniej połowa obywateli, dlatego upadła idea powszechnego uwłaszczenia obywateli.

W wyborach parlamentarnych we wrześniu 1997 roku, z ósmej pozycji listy wyborczej AWS o mandat posła, nieskutecznie ubiegał się **Zbigniew Cebula**. Przewodniczący KZ otrzymał 4.291 głosów, co było niezłym 11. wynikiem, na 8 mandatów w województwie.

W wyborach samorządowych w 1998 roku z listy AWS radnym został wybrany **Stanisław Górski**. W kolejnych samorządowych wyborach roku 2002, **Stanisław Górski** już nie uzyskał wystarczającego poparcia mieszkańców swojej dzielnicy.

Sukcesy wyborcze odnosili również nasi działacze w gminach położonych wokół Radomia. **Jerzy Kępiński**, **Józef Lipka**, **Bogusław Jaskulski** kilkakrotnie wybierani byli na radnych przez społeczność lokalną.

FUNDACJA DZIECI PIŃSKA

Realizując uchwałę II WZD Komisja Zakładowa powołała do życia Fundację „Dzieci Pińska”, mająca na celu pomoc polskim rodzinom, głównie dzieciom zamieszkującym na kresach wschodnich. Prezesem fundacji został **Roman Marcinkiewicz**. W ramach akcji pomocy Polonii w ZSRR, Związek rozprawdzał wśród załogi cegiełki w cenie 2.000 zł. Zebrane środki zasilły konto Fundacji. Wiosną 1990 roku delegacja Łuczniaka zawiozła do Pińska dary (książki, lekarstwa, ubrania, instrumenty muzyczne, żywność), które złożono na ręce kardynała, wówczas **ks. biskupa Kazimierza Świątko**. W okresie wakacji 1990 roku z Pińska do Radomia przyjechała grupa 39 osób, które zwiedziły nasze miasto, Kraków, Częstochowę i Gdańsk. W 1991 roku Komisja Zakładowa zorganizowała w Jastrzębiej Górze wypoczynek dla 25 osobowej grupy polskich dzieci z Pińska, które wypoczywały wraz z dziećmi pracowników zakładu. Zorganizowano dla nich również szczegółowe badania lekarskie w gdańskiej klinice. W 1992 roku Radom odwiedził arcybiskup diecezji mińsko-mohylewskiej **Kazimierz Świątek**. Ekscelecja był gościem w siedzibie Komisji Zakładowej.

SPÓŁKA „RAGOS”

Realizując uchwałę WZD w 1990 roku Komisja Zakładowa powołała spółkę prawa handlowego PPH „RAGOS”. Jej zadaniem było wypracowywanie środków finansowych, które przeznaczane byłyby na działalność statutową Związku. Przez pierwsze lata działalności spółka handlowa oliwą, książkami, meblami, sprzętem AGD wypracowując zyski. Środki te wykorzystywano na dopłaty do wakacyjnych wypoczynków setek dzieci członków Związku. Jednak rok 1994 zakończył się dużą stratą. Od 1995 roku skupiono się na prowadzeniu sklepu spożywczego, a w kolejnych latach parking i bufetów w zakładzie. Straty kumulowały się i w 2001 roku zakończono jej działalność. KZ odsprzedała za symboliczną kwotę udziały w spółce. Prezesami zarządu spółki byli kolejno **Lechosław Wąsik**, **Waldemar Baranowski**, **Marian Pijarski** i **Roman Zdral**.

PIELGRZYMKA LUDZI PRACY

Każdego roku w trzeci weekend września związkowcy „Solidarności” udają się do Częstochowy, aby wraz z tysiącami związkowców z całej Polski, na Jasnej Górze podziękować Matce Najświętszej za opiekę i łaski doznane w ostatnim czasie, oraz prosić o opiekę na najbliższe miesiące. „Solidarność” ŁUCZNIKA od 1989 roku stanowiła zawsze jedną z najliczniejszych grup pielgrzymów obecnych na jasnogórskich błoniach. Pielgrzymkę tę wymyślił ksiądz **Jerzy Popiełuszko** w roku 198 .

Dwukrotnie przedstawiciele Komisji Zakładowej wraz z Pocztem Sztandarowym uczestniczyli w pielgrzymce „Solidarności” do Rzymu, do Ojca Świętego Jana Pawła II.

Realizując uchwałę V WZD honorującą twórcę Pielgrzymek Ludzi Pracy, Komisja Zakładowa zleciła wykonanie filmu o Muzeum Księdza **Jerzego Popiełuszki** zlokalizowanego w podziemiach kościoła p/w Św. Stanisława Kostki na Żoliborzu w Warszawie. Kasetami video z filmem, przedstawiciele Komisji Zakładowej obdarowali m.in. papieża **Jana Pawła II** i prezydenta RP **Lecha Wałęsę**.

BIULETYN

W okresie od kwietnia 1995 do listopada 2000 roku oprócz cotygodniowych audycji w radiowęzle zakładowym, Komisja Zakładowa wydawała biuletyn informacyjny „Łucznik”. Gazetkę współtworzyli społecznie członkowie Prezydium KZ. Była ona formą dotarcia do indywidualnego związkowca i sympatyka oraz przekazania mu rzeczowych i prawdziwych informacji. Biuletyn publikował uchwały, decyzje, komunikaty, odezwy i felietony dotyczące aktualnej sytuacji w firmie, regionie i kraju. Ogółem wydano 57. numerów biuletynu.

EDUKACJA I SZKOLENIA

KZ szczególną uwagę przywiązywała do poszerzania wiedzy swoich członków a zwłaszcza działaczy związkowych. Na początku każdej kadencji wszyscy członkowie KZ i liderzy „dużych” wydziałów produkcyjnych przechodzili obowiązkowe szkolenia związkowe. Prowadzili je instruktorzy **Roman Peregończuk** i **Michał Lichterowicz**. Po znaczących nowelizacjach prawa pracy prawnicy zapoznawali z nimi członków KZ. W 1996 roku KZ zorganizowała w firmie kurs dla członków rad nadzorczych.

Wielki sukces odnotowany w skali całego kraju odnieśli: zakładowy SIP **Bogdan Morawski** i przewodniczący KZ **Zbigniew Cebula**. W konkursie organizowanym przez KK o tytuł najlepszej w Polsce, organizacji zakładowej w dziedzinie BHP zdobyli II miejsce w 1997 roku i I miejsce w 1998 roku.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalności rekreacyjna skupiała się głównie na organizacji wycieczek dla pracowników i emerytów do atrakcyjnych miejsc w kraju. Związkowcy i członkowie ich rodzin zwiedzali m.in. Warszawę, Gdańsk, Gdynie, Sopot, Kraków, Wrocław, Karpacz, Pragę, Sandomierz, Kazimierz, Kozłówkę, Łańcut, Leżajsk, Baranów, Niepokalanów, Hajnówkę, Świętą Lipkę, Gietrzwałd, Kalwarię Paclawską i Zebrzydowską, Licheń, Kałków. Wielokrotnie odwiedzano Tatry wędrując atrakcyjnymi szlakami, by w 2003 zdobyć Rysy. Bazą wypadową od lat jest Olcza. Reprezentanci „ŁUCZNIKA” uczestniczyli z sukcesami w pieszych rajdach górskich organizowanych przez „S”. Przez kilkanaście lat z okazji Dnia Dziecka organizowano wycieczki turystyczne - krajoznawcze dla dzieci członków Związku. W okresie ferii zimowych organizowano kuligi w puszczy kozienickiej i kąpiele na basenie w Nowinach.

Komisja Zakładowa powołała drużynę piłki nożnej, która uczestniczyła w ogólnopolskich i branżowych turniejach piłkarskich, zdobywając kilka trofeum. Menagerem drużyny był **Andrzej Sętowski**.

Działalność kulturalna KZ skupiała się głównie na dofinansowywaniu zakupu biletów do kina, teatru bądź imprezy muzyczne. W okresie wakacyjnym w latach 1995-1998 organizowano festyny rodzinne w Zwoleniu. Oprócz górskich wędrowek pasją wielu członków związku stały się kilkunastoosobowe wycieczki rowerowe organizowane w miesiącach letnich.

UROCZYSTOŚCI ROCZNICOWE

Z okazji 15 lecia powstania NSZZ „Solidarność” i 70-lecia powstania zakładu w sierpniu 1995r. zorganizowano zawody strzeleckie z karabinka pneumatycznego dla zawodowców i amatorów fundując wiele cennych nagród. W 2000 roku z okazji jubileuszy: 75-lecia funkcjonowania zakładu i 20. rocznicy powstania Związku, KZ wybiła okolicznościowe medale, którymi uhonorowano m.in. Mariana Krzaklewskiego, Janusza Śniadka, 250 związkowców założycieli i działaczy „S” oraz przewodniczących regionu radomskiego: **A.Sobieraja**, **W.Mizerskiego** i **Z.Maszkiewicza**.

Wszystkie uroczystości i ważniejsze wydarzenia oraz protesty zabezpieczała specjalnie do tego powołana w 1980 roku Służba Robotnicza. Należało do niej kilkudziesięciu odpowiedzialnych zaufanych związkowców. Komentantem Służby był do roku 1999 **Stanisław Małecki**. Zastąpili go **Grzegorz Gumiński** i **Tomasz Jatzak**. Delegacje związkowców ŁUCZNIKA brały udział we wszystkich najważniejszych uroczystościach organizowanych przez strukturę związku a które odbywały się w: Rzymie, Paryżu, Gdańsku, Poznaniu, Katowicach, Warszawie, Jastrzębiu, Gdyni, Włocławku, Lubinie, Licheniu, Skarżysku, Warce, Kalkowie, Radomiu.

ZBROJENIÓWKA

Z inicjatywy zarządów Rad Pracowniczych i Komisji Zakładowych ZM „ŁUCZNIK” (**Mirosław Niewola**, **Ryszard Łuczyński**, **Marek Kowalczyk**, **Małgorzata Jemiołowska** – **Stanisław Górski**, **Zbigniew Cebula**) i ZM „MESKO” (**Włodzimierz Kowalik**, **Waldemar Markiewicz**, **Stanisław Głowacki**) w dniu 12 września 1991 roku na stołówce RKS „BRON” doszło do spotkania przedstawicieli wszystkich krajowych zakładów produkujących na rzecz obronności naszego państwa. Postanowiono o stworzeniu jednolitego gremium, które występowałoby w imieniu podupadającego sektora zbrojeniowego wobec administracji rządowej. Opracowano i wystosowano postulaty do Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz przygotowano pierwszą akcję protestacyjną sektora obronnego. Radomskie spotkanie dało podwaliny do funkcjonowania Sekcji Krajowej Przemysłu Zbrojeniowego NSZZ „Solidarność”. Z „Łuczniaka” w „zbrojeniówce” działali **Stanisław Małecki** przez 3 kadencje, **Stanisław Górski** przez 2 kadencje, **Józef Szyderski** przez 4 kadencje, **Tomasz Jatzak** przez 2 kadencje, **Andrzej Sętowski** 1 kadencję i **Zbigniew Cebula**, który jest czwartą kadencją tj. od 1995 roku członkiem Prezydium Rady Sekcji. Sekcja na bieżąco reagowała na pogarszającą się sytuację sektora. W jego obronie organizowała kilka strajków ostrzegawczych: 24 II 1993 – 2 godz.; 26 VIII – 4 godz.; 3 II 1994 – 8 godz.; 15 V 1995 – 8 godzin, które obejmowały swym zasięgiem wszystkie zakłady „zbrojeniówki” oraz kilka manifestacji ulicznych w stolicy w obronie miejsc pracy w zakładach sektora obronnego. Manifestacje zawsze poprzedzała msza święta odprawiana w kościele na Placu Trzech Krzyży. Załoga ŁUCZNIKA licznie brała udział we wszystkich akcjach organizowanych przez Radę Sekcji. Przedstawiciele Sekcji prowadziły dialog z rządem w Komisji Trójstronnej. Dzięki ich staraniom w trakcie restrukturyzacji zakładów w latach 1999-2001 pracownicy ze stażem 30 - 35 lat przeszli na świadczenia przedemerytalne płatne jak emerytury.

Od dziesięciu lat, „Solidarność” zbrojeniówki organizuje autokarowe pielgrzymki pracowników sektora zbrojeniowego do Sanktuarium Matki Boskiej Ostrobramskiej w Skarżysku.

LOBBYNG

Od 1995 roku Związek rozpoczął budowanie lobby na rzecz ŁUCZNIKA. Działania te rozpoczęto od przekonania do naszych spraw posła **Tadeusza Kowalczyka** (PC) i ministra **Zbigniewa Kuźmiuka** (PSL), którzy wielokrotnie występowali w sprawach firmy. 14 października 1995 roku w zakładzie gościł Prezydent RP - **Lech Wałęsa**. Kilka tygodni później przedstawiciele KZ (Cebula, Szyderski, Jakubowski) i prezes zarządu spółki **Krzysztof Jurkiewicz** gościli w Pałacu Prezydenckim. W okresie 1997-2000 namawiano do działań i proszono o popierania spraw Łuczniaka m.in. biskupa polowego **Sławoja Leszka Głódzia**, biskupów radomskich **Edwarda Materskiego** i **Jana Chrapka**, posłów AWS: **Stanisława Iwanickiego**, **Jana Rejczaka**, **Jana Łopuszńskiego**, senatorów Ziemi Radomskiej: **Zdzisława Maszkiewicza** (AWS) i **Zbigniewa Gołąbka** (SLD), ministrów **J.Steinhoffa**, **E.Wąsacza**, **W.Bauca**, **K.Sowińską**, **M.Klimka**. Goszczono w Łuczniku na zaproszenie Komisji Zakładowej m.in. **M.Krzaklewskiego**, ministrów **MON Janusza Onyszkiewicza** i **Romualda Szeremietiewa**. Delegacje zakładu spotykały się wielokrotnie z premierem **Jerzym Buzkiem** i wicepremierem **Longinem Komołowskim**. Lobby w naszej sprawie okazało się niestety niewystarczające wobec z góry założonej błędnej decyzji o likwidacji zakładu.

WALKA O ZAKŁAD

Załamaniem się sprzedaży maszyn do szycia, zaprzestanie produkcji maszyn do pisania, zmniejszające się z roku na rok zamówienia na produkcję specjalną powodowały ciągłe redukcje załogi. Na przestrzeni lat 1991-1996, kilka tysięcy starszych pracowników skorzystało z możliwości przejścia na emeryturę. Najślabi w wykonywaniu zadań produkcyjnych zostali zwolnieni i zasilili grono bezrobotnych. W 1996 roku zakład zatrudniał 4980 pracowników. Wobec pogłębiającej się zapaści ekonomicznej firmy, bezradności kolejnych zarządów i braku interwencji ze strony właściciela-państwa, Związek podjął się wyczerpującej i dramatycznej walki o zakład. „S” przedstawiała szczegółowe rozwiązania w zakresie konwersji produkcji w „Łuczniku”, wzywała do tworzenia programów zwiększających miejsca pracy i ściągania kapitału inwestycyjnego do Radomia. Niestety w mieście kolejne zakłady upadały: **KOMBINATY BUDOWLANE**, **WYTWÓRNIA TELEFONÓW**, **ZAKŁADY NAPRAWY AUTOBUSÓW**, **RADOSKÓR**, **LIDER**, **ACANTA** (ZSG „blaszanka”), **ZAKŁADY MATERIAŁÓW OGNIOTRWAŁYCH**, **ENERGOPREM**, **WUCEZET**, **ELEKTROCIEPŁOWNIA**. Kilkanaście tysięcy związkowców, bez podjęcia jakiegokolwiek walki utraciło pracę.

Inaczej było w ŁUCZNIKU. „Solidarność” w okresie 1997-2000 zorganizowała i przeprowadziła 16 manifestacji w stolicy kraju, pikietując gmachy kancelarii Premiera i Prezydenta, Sejmu, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Skarbu Państwa, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Obrony Narodowej i Agencji Rozwoju Przemysłu.

W 1988 roku w rocznicę radomskiego protestu robotniczego 25 czerwca 1976 roku „Solidarność” ŁUCZNIKA, **ACANTY**, **LIDERA** i **RADOSKÓRU** w proteście przeciw polityce rządu, zorganizowała manifestację z udziałem ośmiu tysięcy pracowników.

W połowie grudnia 1988 roku przeprowadzono wyczerpującą organizacyjnie, finansowo i psychicznie dziewięciodniowy strajk okupacyjny w zakładzie w magazynach którego i na halach montazowych było kilkanaście tysięcy jednostek broni strzeleckiej. Strajkującą załogę odwiedził **ks. bp Edward Materski** a niedzielną mszę św. celebrował **ks.inf. Jerzy Banaśkiewicz**.

W trakcie pamiętnej manifestacji w stolicy w dniu 24 czerwca 1999 roku policja użyła broni palnej gładkolufowej wobec tysiąca związkowców ŁUCZNIKA protestujących przed Ministerstwem Obrony Narodowej. W wyniku bezprawnej akcji policji oko stracił fotoreporter „Naszego Dziennika” – **Piotr Sobkowicz**.

Związkowcy ŁUCZNIKA pięciokrotnie manifestowali na ulicach Radomia blokując ronda, kilka razy blokowano drogi wylotowe z miasta. Przeprowadzono na terenie zakładu kilkanaście jedno, dwugodzinnych i czterogodzinnych strajków ostrzegawczych.

Osamotnieni w walce, osłabieni, poddaliśmy się a warunkiem sine quo non miał być kontrolowany przez rząd RP, proces upadłości i powstanie (obok już istniejących spółek: Zakładu Odlewniczego i Zakładu Produkcji Maszyn do Szycia) Fabryki Broni zatrudniającej docelowo 650 pracowników, powstanie spółki narzędziowo-remontowej z 250 pracownikami i spółki ochrony mienia ze 100 wartownikami. Rząd gwarantował kilkuletnie znaczne zamówienie dla MSWiA. Stosowne porozumienie w tej sprawie parafował wicepremier rządu i kilku ministrów.

UPADŁOŚĆ ZM „ŁUCZNIK” S.A.

13 listopada 2000 roku Sąd Gospodarczy przy sprzeciwie związków reprezentujących załogę ogłosił upadłość ZM „ŁUCZNIK” S.A., które przez ponad 75 lat były sztandarowym przedsiębiorstwem Radomia. Zakład był kuźnią kadr dla przemysłu, administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji społecznych i politycznych. W wyniku wypowiedzeń do końca marca 2001 r. pracę straciło blisko 1100 osób. Aktualnie zatrudnienie ma około 50 osób w spółce – Narzędziownia, 30 w spółce Odlewnia oraz około 80 osób u Syndyka przy pracach mających na celu zbywanie majątku firmy. Na terenie dawnych zakładów powstało kilka niewielkich firm produkcyjnych, usługowo-handlowych, które zatrudniają ok. 200 pracowników. Prowadzone są nowe perspektywiczne inwestycje.

POWOŁANIE FABRYKI BRONI „ŁUCZNIK”-RADOM

Spółka została zawiązana 14 lipca 2000 roku przez ZM „ŁUCZNIK” S.A. i Agencję Rozwoju Przemysłu. W wyniku działań politycznych w 2002 roku spółkę dokapitalizowano a udziały ARP przejął PHZ „BUMAR”. Spółka działa na majątku dzierżawionym od Syndyka. Pierwszym prezesem został Marek Woszczyński. Od listopada 2000 r. spółką kieruje Zygmunt Osóbka.

Na przełomie kwietnia i maja 2001 roku, 380. zwolnionych z ZM „ŁUCZNIK” S.A. w upadłości pracowników zatrudniła Fabryka Broni. 30 sierpnia tego roku zawiązał się Komitet Założycielski NSZZ „S”. Akces do Związku zgłosiło 76. pracowników. Pierwszym przewodniczącym wybrano **Jerzego Paska** (FP-1). KZ uzupełniali m.in. **Henryk Włodarczyk** (FP-3), **Dariusz Sobczak** (FPW) i **Andrzej Pacek** (FPW), **Tomasz Jaczak** (FP1). Komisja została prawnym spadkobiercą organizacji związkowej po ZM „ŁUCZNIK”. Wybory na kadencję 2002-2006 wyłoniły nowe władze organizacji zakładowej. Przewodniczącym KZ został wybrany **Zbigniew Cebula**, zastępcą **Jerzy Pasek**, sekretarzem **Henryk Włodarczyk**, skarbnikiem **Andrzej Pacek**. Prezydium uzupełniają **Mariusz Barański** (FP-1) i **Sławomir Leszczyński** (FP-1), którego wybrano również Społecznym Inspektorem Pracy. Aktualnie „Solidarność” zrzesza 130. pracowników spółki, co stanowi 40% ogółu zatrudnionych. Delegatami na WZDR są Zb.Cebula i J.Pasek. Wszyscy działacze wykonują swoją pracę społecznie, głównie po godzinach pracy.

Pod koniec 2003 r. Związek stanowczo sprzeciwił się proponowanej przez Zarząd 40% redukcji załogi. Jednak Zarząd zwolnił ok. 50 osób. Wszystkie osoby zwolnione w tamtym okresie wróciły do pracy w końcu ubiegłego i br. Aktualnie firma zatrudnia **390** pracowników. Prowadzone są na dużą skalę działania inwestycyjne i modernizacyjne m.in. zakupy nowoczesnych centr obróbczych, całkowita wymiana instalacji grzewczej i źródła jej zasilania, budowa nowoczesnej strzelnicy.

Komisja Zakładowa aktywnie uczestniczy w pracach i działaniach Sekcji Krajowej Przemysłu Zbrojeniowego NSZZ „S”. W Sekcji firmę reprezentuje przewodniczący. Oprócz działalności statutowej Związek prowadził aktywne działania mające na celu głównie pozyskiwanie zamówień produkcyjnych a przede wszystkim uzyskanie środków finansowych na wykup od Syndyka majątku niezbędnego do produkcji w Fabryce Broni. Dla realizacji tych celów kilkakrotnie prowadzono rozmowy z ministrami K.Janikiem (MSWiA) i K.Krystowskim (MGIIP), T.Jaszczykiem (MSP), prezydentem miasta Z.Marcinkowskim oraz parlamentarzystami Ziemi Radomskiej: Zb.Gołąbkim, M.Wikińskim, D.Grabowską, T.Nałęczem, J.Łopuszańskim i M.Suskim.

„Solidarność” Fabryki Broni ŁUCZNIK-RADOM reprezentuje konkretną siłę społeczną, nie pretenduje do roli partii politycznej, nie próbuje też zarządzać spółką, ale jest sprawną siłą nacisku na kształtowanie zasad współpracy i godziwych warunków pracy i płacy w firmie. Do najważniejszych zadań Związku należy: obrona istniejących miejsc pracy, walka o przestrzeganie Kodeksu Pracy, regulaminów wewnętrznych i godziwych warunków pracy. Każdy związkowiec pamięta, że jedność i solidarność jest podstawowym warunkiem naszego powodzenia w prowadzonych działaniach. Być solidarnym to znaczy stawiać sobie wysokie wymagania, również moralne, i im sprostać. Na pewno działalność Związku jest mniej widowiskowa, nasze akcje nie opisuje prasa, nie rejestrują kamery mediów lokalnych i ogólnopolskich a emocje zastąpiła żmudna codzienna praca. Jednak dzięki sile jedności zwyciężymy.

SOLIDARNI Z POTRZEBUJĄCYMI

Komisja Zakładowa przez wszystkie lata działalności wielokrotnie organizowała zbiórki pieniężne na okoliczność wsparcia osób będących w potrzebie np. dla powodzian, dla pracowników, których członkowie rodzin znaleźli się w dramatycznej, losowej sytuacji. Zebrane środki w pewnym stopniu pozwalały na ulgę potrzebującym. Oprócz związkowego Koła Emerytów i Rencistów skupiającego ponad 150 osób, któremu przez 11 lat przewodniczył **Ryszard Paliński** (po jego śmierci Kołem kieruje **Tadeusz Bogatek**), po ogłoszeniu upadłości Zakładów Metalowych i zwolnieniu całej załogi, zorganizowano również Koło Bezrobotnych - byłych pracowników ŁUCZNIKA. Aktualnie w Zwolnieniu zrzeszonych jest dwudziestu czterech, a w Radomiu trzydziestu trzech członków. W okresie świąt, członkowie Koła obdarowywani byli upominkami – bonami towarowymi. Wysokość składki wynosi 1 zł. miesięcznie, a uiszczający ją korzysta z takich samych uprawnień jak pracujący członek Związku. W przypadkach losowych i życiowych wspomaganie są oni jednak wyższą jednorazową zapomogą pieniężną. Dodatkowo, osoby potrzebujące uzyskują pomoc z Funduszu Socjalnego nadzorowanego przez Przedstawiciela Upadłego. Największym sukcesem i radością jest jednak każde znalezienie bezrobotnemu pracy.

W ciągu minionych lat wielu działaczy związkowych z radomskiego ŁUCZNIKA odeszło na zawsze. **ŚP**: **Andrzej Kolecki**, **Adam Cis**, **Marian Kostrzewa**, **Waldemar Baranowski**, **Helena Bator**, **Stanisław Lepa**, **Tadeusz Lipiec**, **Kazimierz Jakubowski**, **Tadeusz Woźniak**, **Jerzy Forysiak**, **Michał Lichterowicz**, **Józef Gajdziński**, **Agnieszka Wacława Mroczek**, **Edward Mazurkiewicz**, **Jerzy Maślanek**, **Zbigniew Białek**, **Kazimierz Miękus**, **Waldemar Woźniak**, **Ryszard Paliński**, **Izabela Kowalska**, to tylko niektórzy z tych, którym NSZZ „Solidarność” ŁUCZNIKA wiele zawdzięcza.

Manifestacja „zbrojeniówki” w stolicy.

Delegaci „Łucznika” na obradach Walnego Zebrania Delegatów Regionu.

Pielgrzymka Ludzi Pracy na Jasną Górę.

Prezydent Lech Wałęsa z wizytą w ZM „Łucznik”.

Poczet Sztandarowy „Łucznika” w Paryżu (od prawej: Z. Łojek, R. Paliński i M. Kostrzewa).

Delegacja „Łucznika” przekazuje Prezydentowi Wałęsie pistolet VIS (od prawej: J. Szyderski, K. Jurkiewicz, Zb. Cebula).

J. Włowiak

W. Baranowski

K. Jakubowski

J. Szyderski

T. Wach

M. Siedlecki

Poczet Sztandarowy Fabryki Broni (od lewej: Zb. Karpiński, A. Pacek, G. Gumieński).

Jan Paweł II odbiera od Waldemara Woźniaka dar „Solidarności” ŁUCZNIKA podczas pielgrzymki „Solidarności” do Rzymu.

A. Jastrzębski

T. Tomicki

R. Paliński

T. Bogatek

Zb. Cebula

Manifestacja pracowników „Łucznika” w obronie miejsc pracy w Warszawie.

Obrady Walnego Zebrania Delegatów.

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

Komisja Zakładowa
NSZZ „Solidarność”
FABRYKA BRONI
„ŁUCZNIK” - RADOM
www.fblucznik.com
e-mail: solidarnosc@fblucznik.com